

حرکت حبّی از دیدگاه نیر تبریزی

مهديه صانع سخويدي^{۱*}، محمد خدادادي^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه یزد

۲- عضو هیئت علمی دانشگاه یزد

چکیده

خداوند جهان هستی را با عشق خود آفریده است و سریان عشق حق در جهان هستی را حرکت حبّی می‌گویند. حرکت حبّی از جمله مهم‌ترین مباحث در عرفان و اسلام است. در این مورد تحقیقات و بررسی‌های فراوانی صورت گرفته، کتب و رساله‌های متعددی نیز نوشته شده است. از جمله کسانی که به این موضوع پرداخته‌اند نیر تبریزی است که اشعار فراوانی در این زمینه دارد. حجة السلام محمد تقی بن محمد نیر ممقانی (۱۲۴۸-۱۳۱۲ق)، علامه‌ای آگاه و شاعری عارف است که به خوبی حرکت حبّی را دریافته و با ذوق شعری خود، آن را به شعر کشیده است. نیر تبریزی سر منشأ حرکت حبّی و غایت و نهایت آن را امام حسین(ع) معرفی می‌کند که تمام هستی به ایشان عشق می‌ورزند و اگر عشقی هم در جهان باشد همه در امام حسین(ع) خلاصه می‌شود. تمامی مصائبی که پیامبران به خود دیده‌اند با شور حسینی به جان خریدند؛ چراکه شور حسینی در دل داشته‌اند. نیر تمامی عشق حق را در وجود امام حسین(ع) خلاصه می‌کند و هر کس پا به عرصه هستی گذاشته دلش را امام حسین(ع) و عشق او می‌داند.

کلمات کلیدی: حرکت حبّی، عشق، نیر تبریزی، امام حسین(ع)، غایت حرکت حبّی

مقدمه

حرکت حبّی یکی از مهم‌ترین مباحث مطرح شده در ادبیات عرفانی است که جریان عشق حق در هستی و علت ایجاد عالم و آفرینش را مطرح می‌کند و از این منظر، عارفان پاسخ بسیاری از سؤالات بنیادی خود را یافته‌اند. بعضی از عارفان تا قبل از ابن عربی به طور پراکنده از این موضوع، آن هم نه با عنوان حرکت حبّی، سخن گفته‌اند، اما آغازگر این جنبش عظیم ابن عربی است. (عابدی، ۱۳۷۴، ص ۵۲)، بعد از ایشان بررسی‌های فراوانی در این زمینه صورت گرفته و در پی آن کتب،

* Email: mahdieh.sanesakhvidi@gmail.com

Email: khodadadi@yazd.ac.ir